

DOĞAL KAYNAKLARLA İLGİLİ KAVRAMLARIN VI. SINIF SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA YER ALMA DÜZEYLERİ

THE OCCURRENCE LEVELS OF THE CONCEPTS ON NATURAL RESOURCES IN THE CURRICULUM OF 6TH GRADE SOCIAL SCIENCES COURSE

Doc.Dr. Nusret KOCA*, Arş. Gr. Mehmet Tamer KAYA**

*Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, nkoca@aku.edu.tr

**Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mtkaya@aku.edu.tr

ÖZET

Doğal Kaynaklar, günümüzde bütün ülkelerin önem verdiği bir konudur. Ülke ekonomisine katkıda bulunması açısından bu kaynakların değerlendirilmesi oldukça gereklidir. Bu nedenle, bireylerin bir vatandaş olarak sorumluluklarını ve üzerlerine düşen görevleri bilmeleri; bu konu ile ilgili bilgilerin ilköğretim seviyesinden itibaren bireylere kazandırılması ile mümkündür (Uğurlu, 2007). Sosyal Bilgiler Dersinin esas amacı da bilindiği gibi öğrenciye toplumsal bir kişilik kazandırmak, bu sayede iyi bir yurttaş olmasını sağlamaktır. Bu nedenle Sosyal Bilgiler derslerinde Doğal Kaynaklar konularının öğretimi gereklidir.

Bu çalışmada “Doğal Kaynaklarla İlgili Kavramların VI. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Yer Alma Düzeyleri” tespit edilmeye çalışılmıştır. Sosyal bilgiler programı ve ders kitapları incelendiğinde doğal kaynaklarla ilgili kavramların büyük bir çoğunluğuna yer verildiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: doğal kaynaklar, sosyal bilgiler, kavramlar

ABSTRACT

Natural resources have been a prominent issue all over the world. It is of importance to make use of these resources in order to contribute to the economy of countries. Therefore, this issue should be taught to the individuals from the beginning of the primary school, and individuals should be aware of their responsibilities as citizens (Uğurlu, 2007). The primary aim of Social Studies Course is to get students adopt a social identity and become good citizens. In this regard, teaching the subjects of natural resources in Social Studies courses has a vital importance.

In this study, the occurrence levels of the concepts on natural resources in the curriculum of 6th grade Social Sciences course were investigated. The curriculum and course books of Social Sciences course were analyzed, and it was concluded that a great deal of the concepts about natural resources were included.

Keywords: natural resources, social studies, concepts

GİRİŞ

Sosyal Bilgilerin içeriğinin insanları ve sosyal hayatı konu almasından, yapısının da disiplinler arası ve çok disiplinli bir alan olmasından dolayı birçok tanımının yapıldığı görülmektedir. Erden' e (1996) göre Sosyal Bilgiler; ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı, öğrencilere toplumsal yaşama ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı olarak tanımlanmaktadır. MEB' e (2005) göre “sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset, hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan, öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği, toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.

Sosyal bilgiler, içerisinde sosyal bilimleri barındırmasından ve bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirmesini hedeflemesinden dolayı bireyin kendini gerçekleştirmesinde büyük bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Binbaşıoğlu' na (1981) göre de sosyal bilgiler öğretimi her şeyden önce bireyin özellikle toplumsal yaşama etkin bir biçimde uyum sağlamasına, üretken ve katılımcı bir yapıya sahip olmasına katkıda bulunur. Öğrencinin çevresini bilinçli olarak tanıması, bunların birbiri ile olan etkileşimlerine dikkat etmesi ve kendi davranışlarını da bunları dikkate alarak düzenlemesi, Sosyal Bilgiler öğretiminin etkili şekilde uygulanması ile gerçekleşebilir. İlköğretimin ikinci kademesinde Sosyal Bilgiler içerisinde verilmeye başlayan ve Sosyal Bilgiler içerisinde önemini giderek artırmaya başlayan coğrafya diğer bilim dallarının gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Coğrafya biliminin öneminin artmasında, insanoğlunun yaşadığı doğal çevreyi tanıma merakı ve doğal kaynaklardan faydalanma isteği önemli bir rol oynamıştır (Özbaş, 2006).

İnsanların ihtiyaçları doğrultusunda sürekli iç içe olduğu coğrafya biliminin ve bu bilim içerisinde yer alan, doğada kendiliğinden oluşmuş, insan aklı ve tekniğinin ürünü olmayan, meydana gelme aşamalarında insanın herhangi bir yapıcı ve yıkıcı rolü bulunmamış bütün zenginlik kaynakları olarak tanımlanan doğal kaynakların insan hayatı içerisinde her zaman büyük bir öneme sahip olduğu söylenebilir. (Doğanay, 2002). Doğal kaynakların oluşumu üzerinde insanın hiçbir etkisi bulunmamasına karşın, doğal kaynaklar insanların beşeri ihtiyaçlarını karşılamak ve sosyal amaçlarını gerçekleştirmek için önemli bir araçtır. Dolayısıyla doğal kaynaklara değer veren ve onları kullanan insanlardır. Doğal kaynakların önemi de bu açıdan ön plana çıkar. Doğal kaynakların yetersiz olması dünyada ekonomik sorunların ortaya çıkmasına neden olur. Çünkü doğal kaynaklar ekonomik anlamda ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirleyen bir faktördür (Başol, 1991. Akt: Uğurlu, 2007). Ülkelerin sadece gelişmişlik düzeyleri değil ekonomisine katkıda bulunması açısından bu kaynakların değerlendirilmesi oldukça gereklidir. Buna karşın, kaynakların bilinçsizce tüketilmesinden dolayı gelecek nesillerin bu kaynakları kullanabilme sınırlılığı ve kaynakların kullanımı sırasında ortaya çıkan atıkların çevre ve halk sağlığını ciddi boyutta tehdit etmesi, bu kaynakların kullanımının önemini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, bireylerin bir vatandaş olarak sorumluluklarını ve üzerlerine düşen görevleri bilmeleri, bu konu ile ilgili bilgilerin ve kişisel özelliklerin ilköğretim seviyesinden itibaren bireylere kazandırılması ile mümkündür (Uğurlu, 2007). Ancak yukarıda bahsedildiği gibi mevcut kaynaklarımıza sahip çıkmayı ya da onu değerlendirmeyi amaç edinen eğitim de yeterli değildir. Çünkü doğal kaynaklarımızdan söz ederken bu kaynakların ekolojik anlamda değerlendirmeleri de yapılmış ve insanların gerek bu kaynakları aşırı şekilde kullanmaları gerekse bu kaynaklara yanlış şekilde müdahaleleri ile (örn, arazi kullanımı, orman tahribi v.s.) meydana gelen erozyon, çölleşme gibi

durumlardan söz edilmiştir. Bu nedenle de çevreyi koruma amaçlı verilecek bir Doğal Kaynaklar konusu eğitimi mevcut ve hali hazırda meydana gelebilecek problemlerin çözümü için şarttır (Uğurlu, 2007).

Öğrencilere, doğal kaynaklar konusunu öğrenmelerinin niçin gerekli olduğu en iyi şekilde ifade edilmelidir. Bu konunun öğretiminin başarıya ulaşmasında anahtar kelime “yaşam boyu öğrenmedir”. Öğrencilerin, günümüzün doğal kaynaklarının kullanımı ve çevre problemleri ile ilgili yeni düşünce, tutum ve davranış ile beceri kazanmaları şarttır. Öğrenciler konular arasında bağlantı kurarak, düşünme sistemleri geliştirerek ve karar verme mekanizmasını işleterek doğal kaynakların bulunuş şekillerini ve kullanım uygulamalarını tanımlarlar. Bireyler bu kazanımlarla yaşam boyu doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı düşüncesini hep zihinlerinde tutarlar, neyi amaçladıklarını bilirler ve davranış ve faaliyetlerinin nasıl sonuçlanabileceğini düşünürler (Council of Ministers of Canada, 1999. Akt: Uğurlu, 2007).

Londroos (2006)'a göre Doğal Kaynaklar konusunu öğretmek öğrencilerin ekonomi ve çevre arasındaki uyumu sağlayıcı bir anlayış geliştirmeleri için gereklidir. Öğrencilerin bu konuyu öğrenmeleri sosyal bir hayat yaşayan bireyler olarak sahip oldukları değerleri korumaları ve geliştirmeleri yönünde çalışmalarını için teşvik edilmeleri açısından önemlidir. Öğrenciler bu konunun öğretimi sonucunda günlük yaşamlarındaki davranışlarını doğal kaynakların bilinçli şekilde kullanımını destekleyecek yönde değiştirebilirler(Akt: Uğurlu, 2007) .

Doğal kaynakların günümüzde bu derece önemli olduğu düşünüldüğünde, okullarda bu konunun eğitiminin etkili bir şekilde verilmesi gerektiği görülmektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler müfredatında bu konunun ve konu ile ilgili kavramların ayrıntılı bir şekilde verilmesi gerektiği ortadadır. Literatür incelendiğinde Türkiye’de “Doğal Kaynaklarla İlgili Kavramların Sosyal Bilgiler Programında Yer Alma Düzeyleri” ile ilgili bilimsel düzeyde herhangi bir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan “Doğal Kaynaklarla İlgili Kavramların Sosyal Bilgiler Programında Yer Alma Düzeyleri” isimli çalışmanın bu açıdan önemli olduğu ve yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada VI. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında”Doğal Kaynaklarla İlgili Kavramlara” ne derecede yer verildiği tespit edilmeye çalışılmaktadır.Bu amaçta ulaşmak için şu soruya cevap aranmıştır:

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında “Doğal Kaynaklarla İlgili kavramlara” yer verilmekte midir?

YÖNTEM

Bu çalışma, belge/doküman incelemesi yoluyla toplanan verilerin içerik analizine dayanmaktadır. Doküman inceleme yaklaşımı nitel araştırma kapsamında değerlendirilir. Bu yönüyle araştırma nitel bir çalışmadır. Doküman inceleme, çalışılacak konular ile ilgili olarak yazılı ve basılı belgelerin analizini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmada yöntemin seçilmesinin başka bir nedeni de, araştırma konusunun doğal ortamında ve birden fazla veri kaynağına dayandırılarak incelenmesidir. Yin'e (1984) göre, durum çalışması, araştırılan olguyu kendi yaşam çerçevesi içinde inceleyen, olgu ve içinde bulunduğu ortam arasındaki sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir.

Çalışmada VI. sınıf sosyal bilgiler programı ve ders kitabı incelenmiş, doğal kaynaklarla ilgili kavramların yer alıp almadığına bakılmıştır. Elde edilen bulgularla VI. Sınıf Sosyal Bilgiler programında ve ders kitaplarında doğal kaynaklarla ilgili kavramların yer alma düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Kavramlar, bilgileri çağrıştırıp bilginin oturmasını sağlayan yapısal zihin sürecidir. Çeşitli sözcüklere yüklenmiş olan anlamlarla bir bilginin zihinde soyutlaştırılması kavramlarla mümkün olmaktadır. Kavramlar yardımıyla var olan bilginin hatırlanması sağlanırken aynı zamanda yeni öğretilmeye çalışılan bir bilginin alt yapısının oluşturulması mümkündür. Bireyin yaşadığı dönem içerisindeki gözlem ve deneyimleriyle bazı genellemeler yaparak bir konu hakkında zihninde oluşturduğu yapısal sürecin bir sözcük, kelime yâda cümle ile ayrıştırarak soyutlaştırması kavramsal metotların kullanılmasıyla mümkündür.

Bu çalışmayla eğitim programımız için önemli bir yere sahip olan kavramlardan yararlanmak amacıyla VI. sınıf Sosyal Bilgiler programı içerisinde yer alan doğal kaynaklar ile ilgili kavramlar üzerine bir çalışma ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda öncelikle doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramlar belirlenmiştir. Doğal kaynaklar ile ilgili belirlenen temel kavramlar Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1. Doğal Kaynaklarla İlgili Temel Kavramlar

Doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramların belirlenmesinden sonra VI. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitapları incelenmiş ve doğal kaynaklar ile ilgili kavramlar belirlenmiştir. Belirlenen doğal kaynaklar ile ilgili kavramların VI. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alma düzeylerine bakılmıştır. Doğal kaynaklar ile ilgili VI. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında belirlenen kavramlar Tablo'2 de verilmiştir.

Tablo 2. VI. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Yer Alan Doğal Kaynaklar İle İlgili Temel Kavramlar

I. ÜNİTE	IV. ÜNİTE	V. ÜNİTE
Sosyal Bilgiler Öğreniyorum	Ülkemizin Kaynakları	Ülkemiz ve Dünya
Hava Su Toprak	Orman Toprak Su Madenler Kömür Mineraller	Bitkiler Toprak Su Petrol Doğalgaz Madenler

VI. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitapları incelendiğinde I, IV ve V. Ünitelerde doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramlara rastlanmıştır. Bu temel kavramların en fazla ülkemizin kaynakları ve ülkemiz ve dünya ünitelerinde yer aldığı ve hem yenilenebilir hem de yenilenemeyen doğal kaynaklar ile ilgili kavramların varlığı görülmektedir. Doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramların yer aldığı sosyal bilgiler öğreniyorum ünitesinde ise yenilenebilir kaynakların yer aldığı görülmektedir. Bu üniteler dışındaki ünitelerde doğal kaynaklar ile ilgili kavramlara rastlanmamıştır.

VI. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı incelenerek program içerisinde yer alan doğal kaynaklar ile ilgili kavramlar belirlenmiştir. Programda yer alan etkinlikler, açıklamalar ve kazanımlar doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramlar dikkate alınarak incelenmiştir. VI. sınıf sosyal bilgiler programı incelenerek doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramların yer alma durumu belirlenmiştir ve Tablo 3,4 ve 5' de verilmiştir.

Tablo 3. VI. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı I. Ünite

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRENİYORUM	Bu ünite ile öğrenciler; 1. Yakın çevresindeki bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu fark eder. 2. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.	 “Neden Oldu?” (Güncel bir olayın neden meydana geldiği ile ilgili rapor hazırlanır.) (1.kazanım) “Atlantis’ten Gelen Çocuk” (Dergi veya gazete resimlerinden bir kolaj hazırlanarak bir kültürün özelliklerini tanımaya yönelik bazı sorulara cevap verilir.) (2.kazanım)	[!] 1 ve 2. kazanımlar “Gazete Kupürlerinden Yararlanma” ile ilişkilendirilecektir. Bu üniteye öz değerlendirme ve gözlem formları, açık uçlu sorular, projeler, performans değerlendirme, kavram haritası, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

ÖĞRENME ALANI: BİREY VE TOPLUM

(MEB, 2005).

Tablo 4. VI. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı IV. Ünite

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir. Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak, yatırım ve pazarlama proje önerileri tasarlar. Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin insan yaşamına etkilerini tartışır. 	<p>🗺️ “Ülkemizi Geliştirelim” (Türkiye'nin sahip olduğu madenler ve ürünler ile turistik yerler harita üzerinde gösterilerek verilen grafiklerle ülke ekonomisindeki yeri tartışılır.) (1,2. kazanım)</p> <p>🏭 “Yatırım Projeleri”(Ülkemizin kaynakları göz önünde bulundurularak ürün, fabrika vb. yatırım yerleri belirlenir.) (1,2. kazanım)</p> <p>🗺️ “Benim Sadık Yârim Kara Topraktır” (Türkü incelemesi yapılarak toprağın önemi üzerinde durulur.) (1. kazanım)</p> <p>🗺️ “Doğal Kaynaklarımız Bize Emanet ” (Doğal kaynakların bilinçli kullanımına ilişkin projeler tasarlanır.) (3. kazanım)</p>	<p>[!] Kaynak olarak; madenler, topraklar, sular (göl, akarsu ve denizler) ve ormanlar verilecektir. (1. kazanım)</p> <p>📋 Bu üniteye öz değerlendirme ve gözlem formları, açık uçlu sorular, projeler, performans değerlendirme, kavram haritası, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testler kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

ÖĞRENME ALANI: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

(MEB, 2005)

Tablo 5. VI. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı V. Ünite

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
ÜLKEMİZ VE DÜNYA	<p>Bu ünite ile öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> Görsel materyalleri ve verileri kullanarak dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılımının nedenleri hakkında çıkarımlarda bulunur. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir. Türk Cumhuriyetleri, komşu ve diğer ülkelerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerimizi Atatürk'ün milli dış politika anlayışı açısından değerlendirir. Ülkemizin diğer ülkelerle doğal afetlerde ve çevre sorunlarında dayanışma ve işbirliği içinde olmasının önemini fark eder. 	<p>🗺️ “Dünyamızı Tanıyoruz” (Dünya haritası üzerine dünyadaki nüfus ve ekonomik faaliyetlerle ilgili araştırma verileri yerleştirilerek dağılışı etkileyen faktörler belirlenir.) (1.kazanım)</p> <p>🏭 “İhracat Yapıyoruz” (Bir ülkenin kaynakları ve ihtiyaçları ile Türkiye'nin kaynaklarını göz önünde bulundurarak o ülkeye ürün satmak için proje hazırlanır.) (2.kazanım)</p> <p>🗺️ “Türk Cumhuriyetleri” (Türk Cumhuriyetleri ile tarihî ve kültürel yakınlığımızın, kültürel ve ekonomik ilişkilerimize etkisi tartışılır.) (3.kazanım)</p> <p>🏭 “Sorun Avcıları” (Gazete, dergi vb. kaynak taraması yapılarak yaşanan sorunların çözümü için diğer ülkelerle işbirliği ve dayanışmanın, sorunların çözümüne etkisi tartışılır.) (4.kazanım)</p>	<p>[!] Nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılışıyla ilgili olarak iklim özelliklerine ait veriler ve haritalar; madenlerin, önemli ticaret yollarının, tarım alanlarının, sanayi bölgelerinin ve nüfusun dağılışıma ait veriler, haritalar kullanılabilir. (1. kazanım)</p> <p>[!] Ekonomik ilişkilerimizin yoğun olduğu 5 ülke ele alınacaktır. (2. kazanım)</p> <p>🔄 Yeryüzünde Yaşam (Konum bilgisi ve dünya üzerindeki iklimler konusu ile ilişkilendirilir.) (1. kazanım)</p> <p>🔄 Ülkemizin Kaynakları (Kaynaklar konusu ile ilişkilendirilir.) (2. kazanım)</p> <p>📋 Bu üniteye öz değerlendirme ve gözlem formları, açık uçlu sorular, projeler, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, kavram haritası, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testler kullanılarak değerlendirme yapılabilir.</p>

ÖĞRENME ALANI: KÜRESEL BAĞLANTILAR

(MEB, 2005).

VI. sınıf Sosyal Bilgiler programı incelendiğinde kazanım, etkinlik örneklerinin ve açıklamaların yer aldığı görülmüştür. Bu kazanım, etkinlik ve açıklamalar doğrultusunda programda yer alan doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramların yer alıp almadığı tespit edilmiştir. Programda yer alan kazanımlardan 9 kazanımın doğal

kaynaklar ile ilgili temel kavramları barındırdığı görülmüştür. Bu kazanımlar doğrultusunda verilmiş olan etkinlik örnekleri içerisinde de doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramlara yer verildiği görülmektedir. Bu kazanımlar ve etkinlikler ile birlikte yer alan açıklamalar bölümünde kavramların ve kavramlar ile ilgili modellerin kullanılması gerektiğinden bahsedildiği görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Doğal kaynaklarla ilgili temel kavramların birçoğunun 6. sınıf Sosyal bilgiler programında ve ders kitaplarında yer aldığı görülmüştür.

6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitapları incelendiğinde bu temel kavramların üç üniteye yer aldığı diğer ünitelerde olmadığı belirlenmiştir. Ders kitaplarında doğal kaynaklarla ilgili kavramların yer alma düzeyinin yüksek olduğu sadece birkaç kavramın yer almadığı görülmüştür. Doğal kaynaklarla ilgili temel kavramların “Bitki, Ağaçlar, Su, Toprak, Hava, Güneş, Rüzgâr, Kömür, Petrol, Doğal gaz, Madenler, Mineraller” olduğu belirlenmiş; bu kavramlardan sadece Güneş ve Rüzgâr’ın ders kitaplarında yer almadığı belirlenmiştir.

6.sınıf Sosyal Bilgiler programı incelendiğinde programın kazanım, etkinlik örnekleri ve açıklamalar kısımlarından oluştuğu görülmüştür. Programda yer alan kazanımlardan 9 tanesinin doğal kaynaklar ile ilgili olduğu, etkinlik örnekleri içerisinde de doğal kaynaklarla ilgili temel kavramlara yer verildiği ve bu kavramların öğretiminde yararlanılacak modellerin verildiği tespit edilmiştir. Yukarıda belirttiğimiz doğal kaynaklar ile ilgili temel kavramların program içerisinde etkinlik ve kazanım temelli verilirken, doğal kaynaklarla ilgili temel kavramlardan Güneş ve Rüzgâr kavramlarının yer almadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen doğal kaynaklarla ilgili kavramları öğrenen öğrenciler; ülkemizin kaynakları ve ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirirler, ayrıca görsel materyalleri ve verileri kullanarak dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılışının nedenleri hakkında çıkarımlarda bulunur ve ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirirler.

KAYNAKLAR

- Altun, A., Dogan, Y., Uzun E. (2013). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı*. Ankara: Tuna matbaacılık A.Ş.
- Binbaşıoğlu, C. (1981). *Özel Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Boyraz, E. Z. (2013). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı*. Ankara: Dorukkaya Matbaacılık A.Ş.
- Çengelci, Tuba. (2007). Sosyal Bilgiler Dersinde Beyin Temelli Öğrenmenin Akademik Başarıya ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi, *İlköğretim Online*, 6(1), 62- 75, <http://ilkogretim-online.org.tr/vol6say1/v6s1m6.pdf> (indirme tarihi: 2013.11.13)
- Çınar, O., Teyfur, E. ve Teyfur, M. (2006). İlköğretim Okulu Öğretmen ve Yöneticilerinin Yapılandırıcı Eğitim Yaklaşımı ve Programı Hakkındaki Görüşleri, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 7 (11), s. 47-64.
- Doğanay, H. (2002). *Doğal Kaynaklar*, İstanbul: Aktif Yayınları.
- Erden, M. (1996). *Sosyal Bilgiler öğretimi*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Köstüklü, N. (2013). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı*, Ankara: Saray Matbaacılık.
- M.E.B. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programları Kılavuzu*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Özbaş, A. (2006). *Lise 3 Coğrafya Dersinde Yer Alan Enerji Kaynakları Konularının İşbirlikli Öğrenme Yöntemi İle Öğretilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uğurlu, N. B. (2007). *Sosyal Bilgiler Dersinde "Türkiye'nin Doğal Kaynakları" Konusunun Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Öğretiminin Öğrencilerin Tutum ve Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yin, R. K. (1984). *Case Study Research: Design and Methods*. Newbury Park, CA.:Sage.

SUMMARY

Social Studies take people and social life as the core, and it is a multidisciplinary field so many different definitions can be found about Social Studies. According to Erden (1996), Social Studies is the study field which students are taught some basic knowledge, skills, attitudes and values based on the selection of the issues in Social Studies. Geography, which is taught between 5th and 8th grades, increased its significance in Social Studies Course and contributed to the development of other fields. People are curious of their environment, and benefit from natural resources; therefore, Geography has had an increasing attention recently (Özbaş, 2006).

Considering the significance of natural resources, this subject should be taught effectively at schools. Furthermore, this subject and the related concepts should be taught in a detailed way. Therefore, in this study, the occurrence levels of the concepts on natural resources in the curriculum of 6th grade Social Sciences course were investigated. To scrutinize this issue, the following research question were attempted to be answered:

Does the curriculum of 6th grade Social Studies Course include “the concepts about natural resources”?

METHOD

This study makes use of content analysis through document analysis. Document analysis is regarded as a qualitative research technique. Therefore, this study is a qualitative one. Document analysis is the content analysis of written and printed documents about the studied issue (Yıldırım & Şimşek, 2006).

In this study, the curriculum and course book of 6th grade students were analyzed, and checked whether natural resources were included or not. Through the results, the occurrence levels of natural resources concepts was attempted to be found.

RESULTS

In this study, the occurrence levels of the concepts on natural resources in the curriculum of 6th grade Social Sciences course were investigated. In line with the aim of the study, the basic concepts about natural resources were identified. The occurrence levels of these concepts in the curriculum and course books of 6th grade Social Sciences were analyzed.

According to the results, the concepts about natural resources were faced in the 1st, 4th and 5th units of the Social Sciences course book and curriculum. Mostly, these concepts can be found at the units called as “natural resources of our country and our country, and our world”.

In the 6th grade Social Sciences curriculum, objectives, activity samples and explanations can be found. Among these objectives, activity samples and explanations, it was found whether the concepts related to natural resources took place or not. 9 of the objectives in the Social Sciences curriculum include the basic concepts about natural resources.

The students who learn the aforementioned concepts about natural resources relate the resources of our country to the economic activities. Then, they can evaluate their significance in the economy of Turkey. They can reason the distribution of population and economic activities through visual materials and data. Students can also understand the relationships of our country with the other countries based on the resources and needs of the countries.